

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय प्रशासन सेवा, विविध समूह सातौं तह, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तरतह प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र:- समसामयिक विषय

खण्ड (A) – २५ अङ्क

१. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- १.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र सीमा
- १.२ सार्वजनिक प्रशासन/व्यवस्थापनको नवीन अवधारणा
- १.३ संगठन र यसका प्रमुख पक्षहरू
  - १.३.१ संगठनको परिचय, किसिम तथा स्वरूपहरू
  - १.३.२ संगठन गठनका आधारहरू
  - १.३.३ संगठनका सिद्धान्त तथा अन्य केही प्रमुख पक्षहरू - आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा पदशोपान, संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- १.४ प्रशासन/व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू
  - १.४.१ द्वन्द व्यवस्थापन - द्वन्दको अर्थ, श्रोतहरू/कारणहरू र प्रकृति
  - १.४.२ तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन
  - १.४.३ राष्ट्र निर्माण र सामाजिक परिवर्तनको संवाहकको रूपमा सार्वजनिक सेवाकर्मीहरू
- १.५ कर्मचारीतन्त्र - अवधारणा, आधारभूत प्रकृति, प्रकार तथा सबल र दुर्बल पक्षहरू
- १.६ सार्वजनिक नीति - निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
- १.७ नागरिकबाट सार्वजनिक कार्यहरूको मूल्यांकन : सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण र तेश्रो पक्ष मूल्यांकन
- १.८ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा कम्प्युटर, इन्टरनेट, सामाजिक सञ्जाल, सूचना-सञ्चार प्रविधिको प्रयोग, अवसर तथा चुनौतीहरू

खण्ड (B) – २५ अङ्क

२. राज्य व्यवस्था र कानून

- २.१ राज्य व्यवस्थाको परिचय तथा संचालनको सिद्धान्त
- २.२ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र नेपालको वर्तमान संविधान
- २.३ मानवअधिकार र लैंगिक न्याय
- २.४ मौलिक हक र कर्तव्य
- २.५ संघीयता, विकेन्द्रीकरण, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण, गणतन्त्र र धर्म निरपेक्षता
- २.६ संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकार: संरचना र संगठन
- २.७ सुशासनको अवधारणा र आधारभूत तत्वहरू तथा सुशासनको सन्दर्भमा सार्वजनिक प्रशासनको भूमिका
- २.८ नागरिक शिक्षा तथा यसको महत्व, नागरिक समाज लगायत नागरिकहरूको दायित्व र कर्तव्य
- २.९ कानूनको अर्थ र महत्व तथा कानूनका स्रोतहरू
- २.१० कानूनी राज्यको अवधारणा र महत्व, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यता
- २.११ सामाजिक न्याय, समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व र सकारात्मक विभेद
- २.१२ कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार निवारण सम्बन्धी कानून

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय प्रशासन सेवा, विविध समूह सातौं तह, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तरतह प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (C) – २५ अङ्क

३.

आर्थिक पक्ष र समसामयिक विषयहरू

- ३.१ आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, वैदेशिक रोजगार, र जनशक्ति
- ३.२ आर्थिक विकासका सम्बाहकहरू: सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
- ३.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया
- ३.४ नेपालमा योजनाबद्ध विकासका प्रयासहरू
  - ३.४.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, नेपालमा दीर्घकालीन, मध्यकालिन तथा वार्षिक योजनाहरू
  - ३.४.२ चालु आवधिक योजना- उद्देश्य, प्राथमिकता, नीति, रणनीति, स्रोत साधनको परिचालन तथा बार्डफाँड र प्रगति
- ३.५ विकासका केही आयामहरू
  - ३.५.१ आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास
  - ३.५.२ सामाजिक परिवर्तन तथा सामाजिक विकास
  - ३.५.३ विकासमा विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण, स्थानीय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन
  - ३.५.४ व्यापार बजार र श्रम उदारीकरण
  - ३.५.५ विकासमा जनसहभागिताको महत्व
- ३.६ ज्वलन्त विषयहरू: गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, ऊर्जा संकट र दिगो विकास

खण्ड (D) – २५ अङ्क

४.

निजामती सेवा र विविध

४.१ निजामती सेवा र जनशक्ति व्यवस्थापन

- ४.१.१ निजामती सेवाको अवधारणा
- ४.१.२ निजामती सेवाको गठन, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू, सेवा सुविधा, अनुशासन, आचरण, सजाय र वृत्ति विकास सम्बन्धी व्यवस्थाहरू (गण्डकी प्रदेश निजामती सेवा ऐन र स्थानीय सेवा ऐन अनुसार)
- ४.१.३ जनशक्ति व्यवस्थापन र योजना

४.२ सार्वजनिक वित्त प्रशासन तथा लेखा

- ४.२.१ बजेटको परिभाषा र किसिम, बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली
- ४.२.२ बजेट खर्च र सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था र कार्यविधि
- ४.२.३ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र सरकारी श्रेस्ता प्रणालीको संक्षिप्त परिचय
- ४.२.४ सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
- ४.२.५ सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व

४.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ४.३.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाह: अर्थ र महत्व
- ४.३.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरू
- ४.३.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता
- ४.३.४ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व
- ४.३.५ सूचनाको हक र पारदर्शिता
- ४.३.६ नागरिक बडापत्र

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय प्रशासन सेवा, विविध समूह सातौं तह, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तरतह प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४.४ कार्यालय व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली

- ४.४.१ कार्यालय व्यवस्थापन: अवधारणा, महत्व र कार्यविधि
- ४.४.२ कार्यालयमा संचारको महत्व, प्रकार, माध्यम
- ४.४.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को आवश्यकता र महत्व
- ४.४.४ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा तथ्यांक र सूचनाको महत्व र उपयोगिता

द्वितीयपत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाईमा विभाजन गरिएको छ, ४ वटा खण्ड/एकाईको लागि ४ वटै उत्तरपुस्तिकाहरु दिइनेछ र परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्ड/एकाईका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्ड/एकाईको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ। यसपत्रका पाठ्यक्रमका खण्ड/एकाईहरुबाट सोधिने प्रश्नहरुको संख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछ।

द्वितीयपत्र का खण्ड	A	B	C	D	जम्मा प्रश्न संख्या
अङ्कभार	२५	२५	२५	२५	
छोटो उत्तर प्रश्न	३	३	३	३	१२
लामो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	४
जम्मा प्रश्न संख्या	४	४	४	४	१६
